

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060105

DOM
2017-03-16
Stockholm

Mål nr
M 4993-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-05-30 i mål nr M 4355-15, se bilaga A

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Värmlands län

MOTPARTER

1. CE

2. HE

SAKEN

Föreläggande om rivning av byggnad på fastigheten X i Kristinehamns kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 12 november 2015, dnr 515-4585-2013.

Dok.Id 1312924

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Värmlands län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa länsstyrelsens beslut.

CE och **HE** har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har vidhållit att de åtgärder som vidtagits med byggnaden strider mot reglerna om strandskydd och mot föreskrifterna för naturreservatet Värmlandsskärgården. Länsstyrelsen har anfört de omständigheter som framgår av motiveringen till beslutet om föreläggande och därutöver tillagt i huvudsak följande: Byggnadens användning har ändrats. Ursprungligen ska byggnaden ha tjänat som övernattningsstuga för fiskets behov. I de arrendeavtal som getts in har den angivna användningen skiftat från övernattningsstuga till förråd och sedan åter till övernattningsstuga. Den faktiska byggnationen och uppgifter som lämnats om byggnaden av **CE** och **HE** samt det trädäck som nu tagits ned motsäger dock att byggnaden används som förråd eller tillfällig övernattningsstuga för fiskets behov.

CE och **HE** har anfört samma omständigheter som i underinstanserna och tillagt i huvudsak följande: Byggnaden var förvisso i dåligt skick men den kan inte anses ha varit förfallen. Vid renoveringen byttes en vägg åt gången ut. Utförandet är alltjämt detsamma. Byggnaden har utan avbrott använts för sitt ursprungliga ändamål.

CE och **HE** har åberopat samma bevisning som i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

CE och HE har restaurerat en byggnad som sedan lång tid funnits på fastigheten X. Enligt deras uppgifter har tak och väggar renoverats utan att byggnaden rivits. Arbetet har gått till så att en vägg i taget har bytts ut. Vidare har den gamla grundmuren rätats upp och putsats med betong. Mark- och miljööverdomstolen kommer, liksom mark- och miljödomstolen, till den slutsatsen att dessa åtgärder inte innebär att en ny byggnad har uppförts på platsen.

När det gäller frågan om byggnaden genom renoveringen har ändrats på ett sätt som inte får ske utan dispens inom ett strandskyddsområde gör Mark- och miljööverdomstolen följande överväganden. Länsstyrelsen i Värmlands län prövade 1975 ett ärende om tillstånd till viss bebyggelse på fastigheten. I beslutet bedömde länsstyrelsen att den nu aktuella byggnaden inte längre var tjänlig som övernattningsstuga. Av fotografier på byggnaden från tiden före renoveringen framgår också att den då gav ett intryck av att vara förfallen och oanvänd. Byggnaden får därför anses ha haft en ytterst begränsad hemfridszon och inte i någon nämnvärd utsträckning ha avhållit allmänheten från att beträda området kring den. Av senare fotografier framgår däremot att byggnaden, trots att den fortfarande är av enklare beskaffenhet, efter renoveringen ger intryck av att vara nyuppförd och under användning. Enligt Mark- och miljööverdomstolens uppfattning har byggnaden genom renoveringen ändrats på ett sätt som avhåller allmänheten från att passera eller vistas i närheten av den. De ändringsåtgärder som vidtagits omfattas alltså av förbudet i 7 kap. 15 § andra punkten miljöbalken.

CE och HE har gjort gällande att byggnaden används av den fiskare som utan avgift arrenderar det fiskevatten som hör till fastigheten. Någon närmare utredning om detta har dock inte presenterats. Mot bakgrund av att det i samband med renoveringen uppfördes ett trädäck intill byggnaden som sommartid användes av fastighetsägarna och att utemöbler därefter förvarats i byggnaden, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att byggnaden inte kan anses utgöra en sådan ekonomibygnad för fiskets behov som enligt 7 kap. 16 § första punkten miljöbalken är undantagen från förbudet i 15 § samma kapitel.

Det är ostridigt i målet att CE och HE inte har ansökt om strandskyddsdispens. Eftersom det inte är möjligt att återställa byggnaden till dess skick före reoveringen är ett föreläggande om rivning inte alltför ingripande. Länsstyrelsen har därmed haft fog för att förelägga fastighetsägarna att riva byggnaden. Vitesbeloppet får anses skäligt. Vid sådant förhållande saknas det anledning att pröva om de åtgärder som vidtagits med byggnaden strider mot naturreservatsföreskrifterna.

Sammanfattningsvis ska överklagandet bifallas och länsstyrelsens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Birgitta Bylund Uddenfeldt, referent, Åsa Marklund Andersson och Margaretha Gistorp.

Lina Tengvar har föredragit målet.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-05-30
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 4355-15

KLAGANDE

1. CE

2. HE

MOTPART

Länsstyrelsen i Värmlands län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 12 november 2015 i ärende nr 515-4585-2013, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om rivning av byggnad på fastigheten X i Kristinehamns kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Värmlands län beslutade den 12 november 2015 att förelägga CE och HE, vid vite om 100 000 kr vardera, att riva byggnad på fastigheten X i Kristinehamns kommun. Rivningen ska vara genomförd senast inom sex månader från den dag beslutet vunnit laga kraft.

YRKANDEN M.M.

CE och HE har överklagat länsstyrelsens beslut och i första hand yrkat att föreläggandet ska upphävas. De har i andra hand yrkat att tiden för fullgörande ska förlängas till tio månader från det att beslutet vunnit laga kraft. CE och HE har anfört bland annat följande som grund för sin talan. Det har funnits en fiskestuga på platsen sedan 1930–40-talet. Den finns omnämnd i ett beslut från länsstyrelsen daterat 1975-04-30. Stugan har arrenderats ut till fiskare som har förvarat sina redskap där och vid behov övernattat. Den är utarrenderad till en fiskare även nu och är en viktig del i dennes arbetsmiljö; detta oavsett om han är yrkesfiskare eller inte. De tillträdde som ägare till fastigheten 2010. Då var stugan i ganska dåligt skick, men fullt bruklig för ändamålet. Renoveringen av stugan inleddes 2010-2012 i enlighet med den instruktion som gavs av byggnadsnämnden. Den ursprungliga stugan har aldrig rivits utan renoveringen har skett vägg för vägg och på samma grund som den alltid har stått på. Grundmuren har dock putsats med betong och har dessförinnan rätats upp något med brädor på vardera sidan. De vidtagna åtgärderna har inte syftat till att höja stugans standard utan till att göra den mer stabil och säkrare att använda. Ändamålet med stugan är också alltjämt detsamma. Det trädäck (10 m²) som byggts framför stugan har numera tagits bort. Fiskestugan ligger ca 25 m från boningshuset på fastigheten och mellan detta och bryggan. Stugan ligger inom den hemfridszon som omnämns i reservatsbestämmelserna från 1980. Stugan – oavsett skick – kan dock inte anses avhållande för allmänheten, eftersom det ofta är besökare där som badar och fikar. De vidtagna åtgärderna strider inte heller i övrigt mot strandskydds- bestämmelserna, eftersom det inte är fråga om uppförande av en ny byggnad eller om ändrad användning. Åtgärderna strider inte heller mot reservatsföreskrifterna, eftersom dessa endast tar sikte på nya byggnader eller väsentlig ändring av en

byggnad. Reservatsföreskrifterna medger även lättnader vad avser att förvalta de byggnader och anläggningar som finns inom hemfridszonen. Renoveringen av stugan strider inte heller mot bestämmelserna avseende Natura 2000-områden. – I målet har ingetts bilder på fiskestugans gamla utförande och bilder tagna i samband med vidtagna åtgärder. De klagande har även ingett ett antal arrendeavtal från 1968 och framåt.

Länsstyrelsen i Värmlands län har bestritt bifall till överklagandet och därvid anfört bland annat följande. Länsstyrelsen ifrågasätter inte att det funnits en gammal stuga på platsen – som enligt beslutet från 1975 inte längre ansågs tjänlig för sitt ändamål – eller att byggnadsarbetet skett ”vägg för vägg”. Vad gäller utarrenderingen av fiskevattnet kan tilläggas att nuvarande arrendator så sent som i februari 2016 fått avslag på sin ansökan om personlig fiskelicens i Väneren.

Mark- och miljödomstolen har den 25 maj 2016 haft sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har att ta ställning till om vidtagna åtgärder inneburit att det uppförts en ny byggnad eller att fråga är om en sådan väsentlig förändring av tidigare befintlig byggnad – inkluderat annan användning – att åtgärderna strider mot strandskyddsbestämmelserna eller bestämmelserna för naturreservatet och Natura 2000-området Värmlandsskärgården.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken (MB) är det förbjudet att inom ett strandskyddsområde uppföra nya byggnader (punkt 1) och att ändra byggnader eller deras användning på sådant sätt att det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt (punkt 2).

Enligt reservatsföreskrifterna (Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 20 oktober 1980, dnr 11.1211-153-79), punkt A1, är det förbjudet att uppföra helt ny byggnad.

Utan tillstånd från länsstyrelsen är det dessutom, enligt punkt A 6, förbjudet att tillbygga eller på annat sätt väsentligt ändra befintlig byggnad.

Vidare krävs det, enligt 7 kap. 28 a § MB, tillstånd för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Har ny byggnad uppförts?

För att det ska vara fråga om uppförande av en ny byggnad ska det i normalfallet antingen aldrig ha funnits en byggnad på platsen eller ska en tidigare befintlig byggnad ha rivits för att ge plats åt en annan byggnad. Härutöver finns situationen med förfallna byggnader. Om en byggnad inte längre kan användas för samma ändamål som det ursprungligen avsedda och byggnaden inte går att reparera får byggnaden anses vara förfallen. Ett ersättande av en så förfallen är då att anse som uppförande av helt ny byggnad ungefär på samma sätt som när en nedbrunnen byggnad ersätts.

Det är ostridigt i målet att det funnits en byggnad på aktuell plats sedan tiden före det generella strandskyddet trädde i kraft 1975. Även tillvägagångssättet vad gäller vidtagna åtgärder är ostridigt; byggnaden har aldrig rivits utan dess delar har bytts ut successivt. Domstolen finner därför att det inte är fråga om uppförande av en ny byggnad.

Frågan är då om den befintliga byggnaden varit så förfallen att den inte kunnat användas för sitt ändamål utan omfattande ombyggnation. I beslut från länsstyrelsen 1975 anges att byggnaden, benämnd ”en äldre övernattningsstuga” inte längre är tjänlig för sitt ändamål och att en ersättningsbyggnad därför erfordras. Samtidigt finns färgbilder – dock oklart när de togs – utvisande en byggnad med hela fönster-rutor, dito dörr och med väggar och tak intakta. Mot bakgrund av att det inte är fråga om en bostadsbyggnad utan om en förrådsbyggnad med övernattnings-möjlighet, finner domstolen att kriterierna för att byggnaden ska anses så förfallen att den inte längre kunde användas för sitt ändamål eller repareras inte är uppfyllda.

Domstolen finner således att det inte uppförts en ny byggnad på aktuell plats. De vidtagna åtgärderna strider därför inte mot tillämpliga bestämmelser i detta avseende.

Är byggnaden eller dess användning ändrad?

Byggnadens storlek är inte förändrad. Byggnaden har också alltså samma utförande med en dörr och två fönster; placering av dessa på norra långsidan och västra gaveln är också densamma. Eftersom renoveringsarbetet inte är slutfört, framgår det inte om byggnaden kommer att målas i den ursprungliga röda färgen eller om den blir brunmålad på sätt som övriga byggnader på fastigheten. Oavsett detta och även i övrigt, kan det inte anses att byggnaden ändrats på ett sådant sätt att den idag framstår som mer avhållande för allmänhetens tillträde till området kring den än vad som kan ha varit fallet tidigare. Det noteras därvid att det nyuppförda trädäcket, som skulle kunna utgöra en ändring av byggnaden (jfr, av prop. 2008/09:119 s 99f), numera är borttaget. Den ändring som har funnits är således borttagen.

Vad gäller byggnadens användning har det uppgivits att denna fortfarande är densamma som tidigare; förråd med övernattningsmöjlighet. Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 29 mars 2016 i mål nr M 6039-15 funnit att en byggnad med övernattningsmöjlighet inte är att anses som en bostadsbyggnad. Mark- och miljödomstolen finner därför att aktuell byggnads användning inte ändrats på ett sätt som skulle strida mot tillämpliga bestämmelser.

Sammanfattning

Domstolen finner att CE och HE inte har uppfört en ny byggnad på fastigheten X och att de inte heller ändrat byggnaden eller dess användning på ett sätt som står i strid med strandskyddsbestämmelserna eller föreskrifterna för naturreservatet och Natura 2000-området Värmlandsskärgården. Vid sådant förhållande saknar frågan om åtgärderna vidtagits inom hemfridszonen eller inte relevans. Domstolen finner således att det saknas fog för att förelägga

CE och HE att riva aktuell byggnad. Länsstyrelsens beslut ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 20 juni 2016.

Peter Ardö

Sören Karlsson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Sören Karlsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.